

LA GENEVA

O întrunire intercrestina pentru unificarea datei Paștelui

Intre 16 și 19 Martie a.c. a avut loc la Geneva, la Centrul Ortodox al Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol, din inițiativa Comitetului «Credință și Ordine» de pe lângă Consiliul Mondial al Bisericilor și în colaborare cu «Secretariatul pentru Unitatea Creștinilor» al Vaticanului ca și a Centrului Patriarhal, o consfătuire cu privire la fixarea

unei zile comune a sărbătorii Paștelui. Este a treia întâlnire, de astă dată oficială, după cele două întâlniri laice de la Roma și Atena organizate de Fundația Europeană Drăgan în 1969.

La această consfătuire au participat următorii:

Bisericile reprezentate

A. - Din partea ortodoxă, Arhimandritul Damaschinos Papandreu, reprezentând Patriarhia Ecumenică, și având drept consilier pe Dr. K. Hasapis, astronom, și pe Dl. G. Becatoros, teolog.

2. Biserica Rusiei:

Prof. D. B. Ogitski, care neputând să asiste, a fost reprezentat de către Protopresbiterul V. Borovoy.

3. Biserica României:

D. Athanasie Negoită, Profesor universitar la Fac. de teologie din București.

4. Biserica Greciei:

Prea Cuviosul Mitropolit Dionisios, împreună cu Dr. Katsis, astronom, drept consilier.

5. Din partea Bisericii Prohalkidonice din Orient, a asistat Sf. Sa Ad. Amare.

B. - Din partea Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor au asistat Prea Cuvioșii Don Em. Lanne și J. Long împreună cu astronomul Vaticanului, Prea Cuv. O'Connell, și cu prof. Vit. Peri, deasemeni expert în materie, de la Biblioteca Apostolică a Vaticanului.

C. - Din partea Confederației Mondiale Luterane a asistat Dr. F. W. Künneth.

D. - Au asistat deasemeni Cuvioșii Rob. Beloe, Anglican, Dr. B. B. Beach, Profesorii W. Hoerner, A. G. Raster, Sam. Galian, H. R. Wardlan și Drii. Tom Nissley și Thom. Talley, din partea diferitelor dogme creștine.

E. - Consiliul Mondial al bisericilor și în mod mai concret comitetul «Credință și Ordine», a fost reprezentat de către Directorul Secretariatului «Credință și Ordine», Dr. Lucas Vischer.

F. - Din partea laicilor au fost admiși la toate ședințele: D-nii Prof. Aristide Panotis și Dr. Pan. V. Vandoros, delegați ai Fundației Europene Drăgan, organizatoarea primelor întâlniri laice privind unificarea datei Paștelui și Ing. Constantinos Gherțos, din Zürich, ca delegat laic al Centrului ortodox patriarhal de la Chambésy.

Lucrările au început Luni 16 Martie la orele 16.

Unitate de vedere

În cursul acestei reuniuni a avut loc un schimb de salutări între reprezentanții Centrului Patriarhal și congresiștii, după care Directorul Secretariatului «Credință și Ordine» a comunicat programul lucrărilor, fixând ordinea rapoartelor ce urmau să fie citite (în total cinci). Cuvântul a fost dat Dlui John Long (Secretariatul pentru Unitatea Creștinilor al Vaticanului) al cărui raport intitulat «Biserica Romano-catolică și ziua Paștelui», afirmă în rezumat următoarele:

Cu ocazia celui de al doilea Sinod al Vaticanului «se recunoaște importanța dorințelor exprimate de mulți,

a) cu privire la neschimbarea calendarului (înțelegând prin aceasta că nu se introduce Noul Calendar Mondial): «Considerând cu atenție rezultatele» — a spus cuviosul Long — care ar putea fi provocate prin introducerea unui nou calendar, «Biserica Romano-catolică nu se opune la fixarea sărbătorii Paștelui într-o anumită Duminică, după calendarul Gregorian. În plus, nu se va opune eforturilor destinate să ducă la introducerea unui calendar permanent în societatea umană».

În 1965, un Comitet de consilieri, constituit de către Secretariatul pentru Unitatea Creștinilor, a pus în discuție chestiunea unei date fixe a Paștelui. Comitetul a ajuns la concluzia că trebuiesc studiate:

1) Situația prezentă a diferitelor Biserici.

2) Ultimele concluzii asupra zilei Morții și Învierii Domnului.

3) Scopul precis și interpretarea deciziilor celui dintâi Sinod de la Nicea.

4) Propunerile mai recente.

Toate dificultățile ce se ivesc pot fi înlăturate prin accentuarea legăturii cât mai strânse a Paștelui cu data morții și învierii Domnului fixată în mod științific, și a scopului primordial al Sinodului de la Nicea, care era acela de a accentua necesitatea unificării Creștinilor în sărbătorirea celei mai mari sărbători creștine fără a fi stabilit un Canon și un sistem deosebit de calculare a zilei sărbătorii.

Acest Comitet a hotărât ca întreaga chestiune a stabilirii unei zile comune a sărbătorii Paștelui să fie tratată, din punct de vedere Romano-catolic, de către Secretariatul pentru unirea Creștinilor în contact cu fiecare Biserică și dogmă în parte. În aceste contacte va trebui subliniat un singur lucru: sărbătorirea comună, ziua comună a Paștelui ca un indiciu vizibil al unirii în această Taină centrală a Mântuirii. Comitetul a propus mai departe, ca până la ajungerea la un acord general să se depună eforturi pentru un acord local al sărbătoririi comune, astfel încât unificarea Paștelui să devină «dorită» și «realizabilă» în țări în care trăiesc minorități creștine sau în țări care nu sunt creștine, sau acolo unde un mic grup de credincioși ai unei Biserici oarecare, trăiește împreună cu unul al unei alte Biserici care constituie majoritatea. Această ultimă propunere a fost comunicată diferitelor

Bisericile catolice și s'a reușit să se ajungă la sărbătorirea comună a) în Ethiopia, unde Catolicii latini au acceptat data folosită de către Ethiopianii Catolici și Ortodocși băștinași, b) în Egipt, unde majoritatea Comunităților Catolice au acceptat data Bisericii Ortodoxe Copte locale, c) în Grecia, unde Arhiepiscopul latin al Kerkyrei a hotărât să serbeze Paștele împreună cu Grecii ortodocși.

Acestei hotărâri nu i s'a putut da o aplicare mai amplă dat fiind că se ciocnea de diferite chestiuni de ordin local, ca de pildă în Ucraina, în Statele Unite, în Orientul Apropiat, mai cu seamă de un status quo al Sf. Lacașuri de la Ierusalim, unde latinii catolici nu pot risca o schimbare care ar implica sancțiuni juridice.

Având în vedere dificultățile în genere ce le întâmpină ea însăși, Biserica Romano-catolică, recunoaște din aceleași motive de ordin psihologic și bisericesc dificultățile celorlalte Biserici. De aceea recomandă depunerea unui mare efort pentru depășirea acestor dificultăți.

Reuniunea primei zile a luat sfârșit după discuția respectivă asupra raportului Prea Cuviosului J. Long.

* * *

În ziua următoare, 17 Martie, ședința s'a deschis dându-se cuvântul consilierului special al reprezentantului Patriarhiei Ecumenice, Dr. K. Hasapis, astronom, care și-a dezvoltat raportul cu titlul «Considerația zilei de sărbătorire a Paștelui din punct de vedere astronomic». În prima parte a raportului a fost examinat ceea ce e valabil cu privire la sărbătorirea Paștelui, pe de o parte pentru Biserica Ortodoxă, iar pe de alta pentru diferitele dogme Protestante.

Dl. Hasapis și-a manifestat încrederea, că această a treia întâlnire, după cele două din Mai și Iunie, de la Roma și Atena, organizate de Fundația Europeană Drăgan, va da roade pozitive.

În principiu au fost examinate datele pe care se sprijină «hotărârea» I-ului Sinod Ecumenic. Raportorul a susținut că scopul fundamental a fost atunci, ca și acum, sărbătorirea comună a «sărbătorii sărbătorilor» de către toți creștinii.

În continuare, intrând în a doua parte a raportului său, Dr. Hasapis a examinat oportunitatea sărbătoririi Paștelui Duminică, zi care este și trebuie să fie și în viitor cea mai apropiată de «hotărârea» Sinodului de la Nicea.

Expunerea a dus la concluzia că prin Duminică stabilită pentru sărbătorirea Paștelui este posibil să se asigure respectarea primei decizii de la Nicea, ca Paștele să se serbeze după echinoziul de primăvară; nu însă și propunerea a doua de a se serba în prima Duminică după prima lună plină a primăverii. A dovedit însă ca acest dezavantaj nu e important, dat fiind că deja, prin modul eronat al calculării de către anumite Biserici, se întâmplă ca sărbătorirea să aibă loc în loc de în prima, până și în a 6-a Duminică după prima lună plină a primăverii.

Așa dar, a propus ca sărbătorirea Paș-

Urmare din pag. 1

telui sa se facă în Duminica aceea care să că în acest caz acestea n'ar fi fost prima ci prima lună plină în majoritatea cazurilor. Așa dar, a doua Duminică a lui Aprilie este de fapt și de drept cea indicată, devreme ce aceasta reunește 71% din cazurile sărbătoririi juste. A exclus cu totul preferința celei de-a treia sau de-a patra Duminică, dat fiind că în acest caz acestea n'ar fi fost prima ci a doua și chiar a cincea după prima lună plină a primăverii. De notat că cea de-a patra Duminică a lui Aprilie reunește numai 71% din cazuri ca fiind cea indicată, conform hotărârii I-ului Sinod Ecumenic.

În sfârșit, Doct. Hasapis a examinat alegerea Duminicii indicate în legătură cu data când a avut loc Invierea Domnului. Bazându-se pe datele specialiștilor în materie precum și pe cercetările proprii, după care Invierea a avut loc la 9 Aprilie a anului 30 d.C., a dovedit că cel mai just este de a se

Spre o data comuna a Paștelui

În cursul reuniunii de după amiază s'a citit al patrulea raport, al anglicanului Robert Beloe, care s'a referit mai întâi la istoricul sărbătorii Paștelui în Regatul Unit unde Parlamentul a stabilit printr'un proiect-lege ca Paștele să se serbeze în prima Duminică după a doua Sămbătă a lunii Aprilie. Tot acest Proiect-Lege prevede că va fi aplicată, după ce va fi auzită în prealabil, părerea fiecărei Biserici sau Dogme. Acest lucru urmează să dea ocazie unui acord prealabil al Bisericilor pe bază națională și internațională. Acest Proiect-Lege nu a fost aplicat încă.

Din motivele de mai sus de ordin religios dar și laic, Bisericile Regatului Unit, membre ale Consiliului Mondial al Bisericilor, ar accepta o dată fixă a Paștelui care să fie acceptată și de celelalte Biserici.

Cuvântul a fost dat apoi etiopianului Ad. Amare al Bisericilor Elasonne din Orient, care a spus că stabilirea sărbătorii comune a Paștelui deserveste mișcarea inspirată a Unirii Bisericilor, care este și dorința lui Dumnezeu, și consideră sărbătorirea comună ca mediul cel mai propice pentru cultivarea Unirii. În continuare a raportat că în 1965 școala Bisericilor Ortodoxe orientale, la adunarea lor istorică de la Addis Abeba, au constatat necesitatea revizuirii calendarului și a stabilirii unei date comune pentru sărbătorirea Paștelui. Cât privește data comună a Paștelui, Biserica Etiopiană acceptă orice dată între 3 Aprilie și 7 Mai, dar întotdeauna Duminica. Este de competența Comitetului « Credință și Ordine » al Consiliului Mondial al Bisericilor, de a pregăti calea pentru o pășire comună spre poziții mai înaintate.

Cuvântul a fost dat apoi Prof. lutheran olandez, A.I. Rasker care a citit al cincilea și ultimul raport de bază, spunând în rezumat, următoarele:

« Bisericile tradiției luterane, Biserica Reformată sau Presbiteriană, împreună cu frații Cehi și Moravi, precum și cu Biserica Valdeză, suntem în marea majoritate pentru punctul 3 al chestionarului supus de către Comitetul « Credință și Ordine » în 1969, adică în favoarea posibilității stabilirii Paștelui în Duminica ce urmează a doua Sămbătă a lunii Aprilie (71 da, 4 nu), în timp ce numai un mic număr de congregații au răspuns (24 « nu » și 11 « da »), la întrebarea 3b, adică dacă nu ar fi preferabilă soluționarea chestiunii sărbătoririi comune, prin prisma

serba Paștele în Duminica corespunzătoare intervalului dintre 9 și 15 Aprilie, în loc de intervalul dintre 8 și 14 Aprilie. În favoarea acestui punct de vedere a adus și argumentul dorinței formulate la Congresul Ortodox din 1923, convocat la Constantinopol, ca « sărbătoarea Paștelui să corespundă realei Duminici a învierii Domnului ».

După discuția constructivă care a urmat, a fost citit raportul Prof. D.B. Ogitski de către Protopresbiterul V. Borovoy, având în linia generală, următorul conținut.

În prima parte este examinat faptul dacă într'adevăr punctul de vedere, valabil mai târziu și susținut de D-nii Zonaras, Th. Val-samonos și M. Vlastaris și după care Paștele creștin trebuie sărbătorit întotdeauna după cel ebraic, este conform Hotărârii I-ului Sinod Ecumenic.

În a doua parte, se cercetează și se stabilește perioada în care sărbătoarea Paștelui este cea mai apropiată de « hotărârea » de la Nicea.

I-ului Sinod Ecumenic de la Nicea. În sfârșit, asupra chestiunii 3c, dacă ar fi preferabilă sărbătorirea Paștelui în Duminica ce urmează Paștele Iudaic, 3 au răspuns afirmativ și 24 negativ. Deasemenea Anglicanii, Protestanții, Episcopeliani, Metodiștii, Bapțiștii și alte dogme, s'au divizat, jumătate din ei fiind pentru și cealaltă jumătate contra întrebării 3c. Putem astfel trece concluzia că majoritatea Bisericilor aparținând tradiției Reformate, este de acord cu celelalte Dogme.

În continuare Prof. Rasker a atras atenția că dacă se va proceda la consacrarea unei date comune a Paștelui, vor trebui să predomină criteriile teologice și ecumenice. Bisericile vor trebui să se debaraseze de tendințele anti-iudaice și de obișnuința de a face o legătură între Paște și anumite date fizice și cosmice.

În cea de a treia zi a Conferinței, 18 Martie, primul care a luat cuvântul a fost Prea Cuviosul Mitropolit al Serviei și Kozani, Dionysios, care a spus pe scurt, următoarele:

Ne întâlnim cu toții asupra părerii că sărbătoarea sărbătorilor a creștinismului, trebuie celebrată de către toți creștinii în aceeași zi. Aceasta constituie o dorință comună și sinceră. Referindu-se la mesaiul relativ al Prea Sfinției Sale Patriarhul Ecumenic Athinagoras I-ul, a spus că și din cuvintele acestuia reiese din nou acordul primului Sinod Ecumenic care a hotărât « ca după criteriul comun general, prea sfânta sărbătoare a Paștelui să fie serbată în aceeași zi ». Repetă părerea și dorința Bisericii Greciei de a se reveni la o dată cât mai aproape posibil de hotărârea Primului Sinod Ecumenic.

Oricum, nu trebuie nerespectat scopul, din cauza anumitor piedici în îndeplinirea tuturor condițiilor. Sinodul a fixat un singur scop: sărbătorirea comună a Paștelui de către toți Creștinii. Restul a fost încredințat celor care se ocupă cu astronomia și întocmirea calendarelor.

În concluzie a spus ca trebuie să revenim la hotărârea I-ului Sinod Ecumenic după pregătirea convenită a clerului Bisericesc.

După aceasta, Președintele L. Vischer a prezentat membrilor o notă specială relativă la formularea definitivă a hotărârii conferinței, care conținea cele patru perioade de timp propuse (în urma rapoartelor și discuțiilor), pentru sărbătorirea Paștelui, adică a) între

8-14 Aprilie, b) 9-15 Aprilie, c) 12-18 Aprilie și d) 15-22 Aprilie. De la început s'a evidențiat preferința congresistilor pentru cele două propuneri între 9-15 și 12-18 Aprilie. Dar discuția s'a încheiat fără un rezultat final.

În cursul conferinței de după amiază consilierul special al reprezentantului Patriarhiei Ecumenice, dr. K. Hasapis, a supus Conferinței un tablou al repartizării datelor sărbătorii juste a Paștelui, conform « hotărârii » Primului Sinod Ecumenic, pentru anii 1950-2024, din care rezultau următoarele analogii:

În perioada 8-14 Aprilie corespund 18 Paști adică un procent de 24%.

În perioada 9-15 Aprilie corespund 19 Paști adică un procent de 25,33%.

În perioada 12-18 Aprilie corespund 18 Paști adică un procent de 24%.

În perioada 15-22 Aprilie corespund 18 Paști adică un procent de 24%.

Remițând tabloul Dr. Hasapis a spus că perioada săptămânală în care corespund cele mai multe Paști este aceea între 9-15 Aprilie și după cum rezultă și din studiul depus « Considerarea științifică a sărbătorii Paștelui » — și același procentaj de 25% e găsit și pentru o perioadă mai lungă de 100 de ani, din 1925 până în 2024. Prin urmare săptămâna între 9-15 Aprilie menține o superioritate în ceace privește reunirea celor mai multe cazuri de sărbătorire a Paștelui, devreme ce se ia în considerație adevărata dată a primei lune pline din primăvară. De altfel la aceasta se raportează și data probabilită a Invierii Mântuitorului, de care trebuie să se țină seamă, conform notei Conferinței.

A urmat o discuție și asupra celorlalte puncte ale notei, relative la formularea concluziilor finale ale Conferinței, după care ședința a luat sfârșit.

Miercuri, 19 Martie, ultima zi a Conferinței, ședința s'a deschis cu cuvântarea reprezentantului Patriarhiei Ecumenice, Arhimandritul Damaschinos Papandreu, care, referindu-se la necesitatea unei propuneri concrete din partea Conferinței, privitor la cele patru date propuse, a spus că în baza celor expuse și a discuțiilor respective, este pentru alegerea săptămânii între 9-15 Aprilie pentru sărbătorirea Paștelui comun. Aceiaș declarație a făcut-o și Sfinția Sa Mitropolitul Serviei și Kozani, ca reprezentant al Bisericii Greciei, după care, discuția continuând asupra acestei chestiuni, s'a ajuns la concluzia și hotărârea unanimă a alegerii datei între 9-15 Aprilie. Conform dorinței membrilor Conferinței, această alegere va trebui comunicată Bisericilor de către diferiții lor reprezentanți. De notat că cu această ocazie s'a exprimat unanim dorința și acordul din partea membrilor, la propunerea reprezentanților Secretariatului pentru Unirea Creștinilor, de a se accepta oricare altă soluție cu privire la stabilirea acestei perioade de 7 zile.

Întreaga ședință de dimineață a fost consacrată formulării definitive a tuturor chestiunilor discutate și a concluziilor.

În ședința de după amiază cuvântul a fost luat de Cuv. Prof. At. Negoiță, reprezentantul Bisericii Române, care a spus în rezumat următoarele:

Biserica Română este de acord pentru o sărbătorire comună a Paștelui. « Suntem deasemenea de acord cu punctul de vedere al celorlalte Biserici Ortodoxe asupra perioadei propuse ».

P. V. Vandoros

Rolul Sfântului Scaun în convorbirile ecumenice de la Malines

Rolul avut de Sfântul Scaun în convorbirile unioniste de la Malines a fost tema unei interesante conferințe ținută de profesorul Roger Aubert de la Universitatea din Louvain la Centrul de Studii « Saint Louis de France » din Roma.

Convorbirile catolico-anglicane de la Malines (Belgia), desfășurate de la 1921 la 1926 și presidate de cardinalul Mercier, n'au fost un act ecumenic — a precizat din capul locului conferențiarul — ci numai o căutare împreună a unei formule unioniste pentru apropierea pozițiilor anglicane de acelea ale Bisericii catolice. Ele au fost însă « origina multor chemări ecumenice și reprezintă prima manifestare a unui spirit nou în raporturile dintre Biserica Romei și frații despărțiți; pentru prima oară spiritul dialogului a luat locul spiritului de controversă apologetică.

Catolicii și anglicanii descopereau în sfârșit că pot fi frați.

Cardinalul Mercier a reușit să imprime un sens și un spirit nou acestor convorbiri care, la origină, aveau un caracter strict particular.

Dacă Lord Halifax și părintele Portal nu reprezentau oficial cele două Biserici, arhiepiscopul de Malines, Cardinalul Mercier, era investit, în chip oficios dar real, cu « cauziunea » Sfântului Scaun.

În ciuda interpretărilor răuvoitoare atât ale anglicanilor cât și ale catolicilor din Anglia și ale unor cercuri catolice romane, care priveau cu scepticism această încercare de reafirmare între cele două Confesiuni, cauziunea Sfântului Scaun a fost oficială și reală.

Departate de a se lăsa descurajate de falimentul încercărilor unioniste conduse sub pontificatul lui Leon XIII, Lord Halifax ceruse Cardinalului Mercier să-l primească împreună cu câțiva prieteni anglicani, pentru a discuta eventualele modalități ale unei reintoarceri a Bisericii anglicane la Sediul apostolic roman. Papa Benedict XV, deși interesat de această inițiativă, nu și-a dat niciodată simțământul pentru conversații oficiale între episcopul de Malines și grupul anglican condus de Lord Halifax. În consecință întrunirea organizată în 1921 de Cardinalul Mercier la sediul său arhiepiscopal avea să fie o simplă convorbire particulară între reprezentanții Bisericii catolice (Card. Mercier, pâr. Portal și episcopul Van Roey) și reprezentanța anglicană compusă din Lord Halifax, doct. Walter Frere și decanul Armitage Robinson.

Timp de trei zile discuția avea să rămână centrată pe câteva dogme — în special aceea a Euharisticii — făcându-se un paralelism între actele Conciliului de la Trento, și cele 39 articolele anglicane.

La moartea Papii Benedict XV cardinalul Mercier — venit la Roma pentru Conclav — obține de la noul Papă, Pius XI, autorizația de a continua întrunirea.

A doua sesiune a discuțiilor (Martie 1923), era rezervată câtorva chestiuni canonice: folosirea limbei engleze în Liturghie, sistemul de numire a episcopilor, locul avut de sediul primăției de la Canterbury în Biserica catolică și gradul de autonomie al Bisericii Angliei.

Primatul Papii avea apoi să fie tema desbătută în a treia întrunire. În cursul unei discuții cordiale, dar în care nici una din părțile în cauză n'au făcut concesii de nici un fel, catolicii aveau să-i descopere episcopului anglican, Gore, « o blândețe lipsită de candoare, care se întrevește grațios inexorabilă ».

Vin apoi 18 luni de tăcere totală. Mulți catolici engleji desaprobuau întreprinderea, însinuând că episcopul Mercier exagerase mult aprobarea dialogului dată de Roma; pe de altă parte Papa refuza să oficializeze discuțiile, autorizând totuși cardinalul să le continue sub autoritatea proprie rangului său ierarhic.

Vine, însăfârșit, a patra întrunire (19 martie 1925), care e caracterizată de o discuție destul de aprinsă pe tema primatului. Cardinalul Mercier citește el însuși un raport important redactat de preotul Lambert Beauduin asupra Bisericii anglicane « unită dar nu in-

tegrată ».

Ostilitatea ierarhiei britanice se accentua văzând cu ochii. Moartea Cardinalului Mercier (ianuarie 1926) pune însă definitiv capăt convorbirilor de la Malines.

Conferențiarul a încheiat frumoasa conferință, la care a asistat un public ales, în frunte cu întreg marele stat major al Secretariatului pentru Unirea Creștinilor și cu câțiva Cardinali, afirmând că episcopul de Malines era în contact permanent cu Papa, de la care nu odată a primit încurajări explicite, în scris și verbal, cu condiția, însă, ca convorbirile sale să nu aibă caracter oficial. E totuși posibil ca în cursul anului 1925, sensibil la reacțiile defavorabile ale ierarhiei catolice engleze, Papa să fi fost pe punctul de a-și revedea aprobarea.

Conferința profesorului Aubert a fost urmată de o dezbateră în care a fost evocată figura morală și spirituală a Cardinalului Mercier și climatul religios al epocii sale.

miscellanea

Din inițiativa Centrului ecumenic « Ut unum sint » și presidate de Mons. Pietro Palazzi, Secretarul Sacrei Congregații a Clerului, au fost organizate la Roma cursuri de teologie prin corespondență pentru laicii care ar dori să adâncească cunoștințele teologice până acum primite ca informație sporadică.

Cursul, la care și-au dat adesiunea savanți și specialiști bine cunoscuți și apreciați, comportă un schimb de lecții prin corespondență a căror durată e de trei ani. Pentru fiecare din materiile incluse în programul cursului (filosofie, Sfântă Scriptură, teologie dogmatică, teologie morală, religii necreștine, istoria Bisericii, Liturghie, teologie spirituală, ecumenism, ebraism, ateism) înscriși primesc texte ciclostilate cu indicarea câtorva teme pentru scurte exersări asupra punctelor mai importante ale cursului, pe care vor trebui să le elaboreze și să le expedieze secretariatului Centralui.

În afară de aceste cursuri teologice prin corespondență Centrul organizează în fiecare an, diferite « Săptămâni de studiu » și în tâlniri periodice regionale, în scopul de a da înscrișilor posibilitatea de a obține o informație teologică și spirituală cât mai completă.

La terminarea fiecăruia din cei trei ani cursiștii vor susține un colocvium-examen, iar la sfârșitul întregului curs vor face o lucrare scrisă, aproape o teză, care va îngădui o evaluare exactă a gradului de pregătire și a roadelor muncii fiecăruia dintre înscriși.

Deși nu are precedente în Italia, inițiativa acestor cursuri de teologie prin corespondență nu poate fi socotită ca sută la sută originală. Primele au fost acelea pentru formația ecumenică a laicilor, promovate și organizate în 1968 de Misionarele Unității, la Madrid. Articulate în cicluri de opt lecții cursurile acestea pun la dispoziția înscrișilor lor și o bogată bibliografie ecumenică.

Articulate în 45 conferințe, Cursul a oferit o viziune completă a problemelor teologice și pastorale referitoare la ecumenism. A fost înfruntată printre altele, problema formației ecumenice în seminarii: aceste « pepiniere ale apostolatului », care pregătesc viitorii preoți și care trebuie să asigure Bisericii elemente capabile să crezeze o însuflețire ecumenică în rândurile poporului lui Dumnezeu.

Pâr. Francisco Albarracín, directorul Centrului de Studii Orientale pe lângă care s'a ținut acest prim curs de teologie ecumenică, a inaugurat ciclul lecțiilor cu o comunicare asupra temei « Unitatea creștină, pentru ca lumea să creadă ».

Adoptând teza susținută de pâr. Roberto Tucci la a IV Întrunire a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la Uppsala, pâr. Albarracín a insistat asupra principiului că uni-

tatea creștină trebuie concepută ca un marș spre mărturisirea unei singure credințe.

Două săptămâni au fost în întregime dedicate Bisericilor orientale și Bisericii Reformei. În ultimele săptămâni au fost tratate teme privitoare la pastorală ecumenismului.

Cursul s'a încheiat cu o comemorare a Cardinalului Augustin Bea, primul președinte, organizator și animator al Secretariatului pentru Unirea Creștinilor.